

Hövdingen 1 m.fl.

Antikvarisk konsekvensbedömning

Uppdaterad 2024-04-10

wsp

BESTÄLLARE

Eskilstuna kommun

UPPDRAGSNAMN

DP Hövdingen Konsekvensbeskrivning

UPPDRAGSNUMMER

10368268

PROJEKTGRUPP

Anna-Clara Ramström , bebyggelseantikvarie
Certifierad sakkunnig kulturvärden (KUL) K

GRANSKARE

Emil Bergstén Lilja, bebyggelseantikvarie
Certifierad sakkunnig kulturvärden (KUL) K

KONTAKTPERSON

Anna-Clara Ramström
anna-clara.ramstrom@wsp.com
tel 0107210726

DATUM

2024-04-10

Innehåll

Förenklad siktlinjeanalys	4
Konsekvensbeskrivning	8
Föreslagen åtgärd	8
Påverkan, effekter och konsekvenser för kulturmiljön	10

Uppdrag och bakgrund

WSP har av Eskilstuna kommun fått i uppdrag att uppdatera tidigare utförd konsekvensbedömning för kulturhistoriska värden för fastigheten Hövdingen 1 m.fl. i samband med att ett omtag av ny detaljplan påbörjades under 2023. Detta dokument är en uppdaterad version av tidigare konsekvensbedömning. Delvis nya bedömningar har gjorts då exploateringsförslaget i delar förändrats.

Metodik -

Bedömning av påverkan, effekt och konsekvens i ett riksintresse för kulturmiljövården

I konsekvensbedömningen utgår WSP från Riksantikvarieämbetets handbok för riksintressen (2014). Handboken fungerar även för bedömningar av påverkan på kommunala värden. Ett av handbokens centrala avsnitt belyser kulturmiljöns läsbarhet. Det vill säga hur väl miljön fortsättningsvis kommer att karaktäriseras av eller återspegla det riksintressanta sammanhang som ligger till grund för utpekandet. I denna bedömning är utgångspunkter påverkan på miljön som helhet samt påverkan på enskilda objekt som har betydelse för den riksintressanta kulturmiljöns läsbarhet.

Relevanta frågor för bedömningen har varit:

- Vad försvinner och vad tillkommer?*
- Är påverkan visuell eller funktionell?*
- Är påverkan direkt eller indirekt?*
- Är påverkan tillfällig eller bestående?*

Bedömningen vilar även på en översiktlig känslighets- och tålighetsanalys i vilken WSP utgått från risken att de kulturhistoriska värdena kan förstöras eller minska vid föreslagna förändringar eller tillägg, samt utifrån kulturmiljöns möjlighet att ta emot nya inslag utan att dess kulturhistoriska karaktär eller värde förändras. Grunden i analysen är de värdebärande uttrycken, strukturerna och sambanden som är särskilt nödvändiga för företeelsens helhet och relevans.

Bland annat har följande frågeställningar använts:

- Är värdena tillkomna under en längre historisk period?*
- Är värdena knutna till uttryck för en avgränsad historisk period?*
- Återspeglar uttrycken olika tiders kontinuerliga nyttjande av en viss plats?*

	Positiva konsekvenser		Neutral	Negativa konsekvenser	
	<i>Stora</i>	<i>Måttliga</i>		<i>Måttliga</i>	<i>Stora</i>
Värdet	Stärks	Skyddas	Oförändrat	Försvagas	Förvanskas
Förhållningsätt	Uppmuntra	Utveckla		Lindra	Hindra

Förenklad siktlinjeanalys

1. Stadens siluett

Staden har stora historiska upplevelsevärden av närmast unik karaktär. Eftersom huvuddelen av staden ligger i ett flackt landskap med enstaka bergshöjder kan man på ett stort antal platser uppleva stadsbilden. Det är därav enkelt att utläsa stadens olika utvecklingsfaser.

Hög bebyggelse inom och i anslutning till riksintresset

Inom riksintresset är det framförallt de monumentala kyrkobyggnaderna, Fors- och Kloster kyrka, med sina torn som är dominerande i stadens siluett invid årummet. Därtill finns ett par högre och karaktärsskapande modernistiska byggnader som inte utgör uttryck för riksintresset, så som punkthusen i Kv Stenbocken. Strax utanför riksintresset återfinns bland annat värmekraftverket med sina skorstenar och silos. Värmekraftverket bidrar till stadens industriella karaktär genom de rykande skorstenarna som är synliga över stora delar av riksintresset, däribland i vyer från årummet. I vyer mot staden, från kringliggande landskap, framträder den högre bebyggelsen så som Klosters kyrka. Även moderna tillägg som i delar stör värdebärande vyer och siluetter framträder. Ett exempel är höghusen vid Tunavallen som är placerade i ett höjdläge precis i utkanten av Riksintresset, som har kommit att påverka stora delar av omgivningens landskapsbild.

2. Vyer och siktlinjer inom riksintresset

Staden har tydliga årsringar där tidens stadsbyggnad, arkitektur och användning återspeglas i dagens stadsbild och siluett. Stadsbilden och siluetten ger möjlighet till att läsa samman uttryck och förstå riksintressets större sammanhang.

Riksintresset kan upplevas från vattnet:

Flera av de värdebärande uttrycken för riksintresset kan upplevas från Eskilstunaån, vilket är naturligt med hänseende till att årummet varit en viktig åder genom staden kopplad till vattenkraften och ån som fraktled. Från det öppna årummet kan man tydligt uppleva stadens siluett, där bebyggelsens volymverkan blir tydlig. Ån utgör ett tydligt öppet landskapsrum med långa siktlinjer och utblickar över staden och omgivande landsbygd. Från årummet kan en rad stadsfronter från olika perioder upplevas, såsom: Faktoriholmarna och Munktellsområdet, Tunafors fabriker, Gamla staden, Fors och Kloster kyrkor med kyrktorn och innerstadens överlag homogena takhöjder. *Hövdingen 1 ligger utanför riksintresset och endast en mycket hög byggnad kan ta plats i siluetten.*

Vy 1.

Invid Rådhusbron

Rådhusbron går över Eskilstunaån mitt i stadens centrum. Härifrån kan flera av riksintressets bärande uttryck upplevas genom årummet vilket gör det till en särskilt central plats i fråga om möjlighet till läsbarhet och förståelse av dess värden och uttryck. Från Rådhusbron erbjuds en vid och djup vy ner mot söder, där bland annat kv. Strigelns befintliga punkthus är synlig ovan de äldre takåsarna. Bakom dessa ansluter de tre punkthusen i kv. Stenbocken som markerar början på efterkrigstidens stadsplanering i stadens yttre rand.

- Föreslagen volym blir enligt fotomontage inte synlig i aktuell vy.

Vy 2.

Gamla Museiparken

Gamla museiparken är belägen söder om Fors kyrka och norr om Tunafors, båda viktiga uttryck för riksintresset med höga kulturhistoriska värden. Parken löper längs med årummet och härifrån kan flera av riksintressets bärande uttryck upplevas vilket gör det till en central plats i fråga om möjlighet till läsbarhet och förståelse av dess värden och uttryck. Från parken erbjuds en vid och djup vy ner mot Söder och dess stadsfront mot ån, synlig bebyggelse är främst modernistisk och är inte uttryck för riksintresset.

Föreslagen volym blir enligt fotomontage inte synlig i aktuell vy. Vid kontroll i kommunens 3D-modell kan det konstateras att om man rör sig något längre söderut riskerar volymen att bli synlig ovan kvarteret Strigelns takåsar.

Vy 1. Invid Rådhusbron

Vy 2. från gamla museiparken

Vy 3.

Från Stålverksbron/Tunafors fabriker

Stålverksbron löper över Eskilstunaån väster om planområdet, i höjd med kraftverket med dammanläggning och Tunafors fabriker. Tunafors fabriker är en av de viktigaste kulturmiljöerna i staden och representerar ett bärande uttryck för riksintresset som historisk industrimiljö. Vattennivån på platsen är påtagligt högre än norr om fördämningarna. Platsen erbjuder en upplevelse av viktiga uttryck för riksintresset då området präglas av en fortsatt starkt industriell karaktär tack vare de historiska anläggningarna. Kraftverkets byggnader är låga.

- Föreslagen volym blir enligt fotomontage inte synlig i aktuell vy. Dominerande i vyn österut är istället de närliggande punkthusen från 1900-talets mitt.

Vy 3. från Stålverksbron

Värdefulla vyer utanför riksintresset

Vy från Söder

Stadsdelen Söder är utpekad som ett särskilt värdefullt bebyggelseområde i Eskilstuna kommuns kulturmiljöprogram. Området ansluter norr om planområdet. Kolonigatan och Öhrlingsatan med omkringliggande kvarter utgörs av småskaliga villakvarter av egenhemskaraktär med lummiga trädgårdar. I kulturmiljöprogrammet står att läsa råd, bland annat om att området fortsatt behöver präglas av grönska och att tillkommande bebyggelse behöver anpassas i skala och karaktär.

- *Vid analys i 3D-modell kan konstateras att föreslaget punkthus kommer bli väl synligt i området. Byggnadskroppen tornar upp sig över villataken och dess trädgårdar. Från Kolonigatan intar byggnadskroppen fondmotiv genom sin placering direkt i linje med gatans dragning.*

Vyer inifrån Skogsängen

Från de sydöstra delarna av Skogsängen kommer punkthuset trots sin höjd sannolikt inte att synas. Denna del av bostadsområdet utgörs av kedjehus om en till en och en halv våning och skils från flerbostadshusen av det stora naturparksområde som finns centralt i bostadsområdet.

Längre norrut, vid Störtloppsvägen, intar exploateringen vid Vistastigen en dominerande ställning i den annars låga och homogena bebyggelsen.

Vy från Kolonigatan tagen ur Eskilstuna kommuns 3D-modell.

Konsekvensbeskrivning

Föreslagen åtgärd

Planbeskrivningen anger att:

"Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförande av nya bostäder längs Vasavägen, Stenkvistavägen och Källbacksvägen samt ge möjlighet att utöka befintlig förskoleverksamhet i området. I samband med planläggning prövas även omgestaltning av Stenkvistavägen och Vasavägen. Intentionen är att skapa förutsättningar för en levande och attraktiv stadsdel för såväl boende som besökare i Skogsängen. Detaljplanen ska även stödja ett bevarande av de befintliga bebyggelsemiljöernas kulturmiljövärden."

Vad försvinner och vad tillkommer?

- *Omfattande ny exploatering inom särskilt värdefullt område.*
- *Ny byggnadskropp i form av högt punkthus.*
- *Lågbyggnad vid Skogsängstorget rivs, ny uppförs.*
- *Skogsängstorget görs större och riktas om mot nytt punkthus.*

Förslaget möjliggör nybyggnation av bostäder och centrumfunktion.

På grund av detaljplaneområdets storlek har det indelats i tre mindre delområden: Vasavägen, Stenkvistavägen och Källbacksvägen.

Delområde 1 Vasavägen

Planförslaget möjliggör uppförande av radhus om tre våningar längs med Vasavägen. För att ge plats åt radhusbebyggelse flyttas Carl-Johansgatan något öster ut. Planförslaget möjliggör för större ytor för markparkering samt sophus på marken mellan befintliga punkthus och den nya radhusbebyggelsen.

Delområde 2 Stenkvistavägen

I områdets norra del möjliggör planförslaget en ombyggnation av Skogsängstorget. Torgets utökas söder ut genom rivning av låghusdel som ingår i ursprunglig bebyggelse. Denna

lågdel ersätts av en ny byggrätt om en våning. Den del som idag utgör torg framför områdets befintliga huvudbyggnad blir istället renodlad parkeringsplats. I bottenvåningen av befintlig samt föreslagen bebyggelse utmed torget föreslås centrumverksamhet.

Söder om torget föreslås ett punkthus om 16 våningar. Detta beskrivs som en möjlig ny målpunkt i den förlängning av torget som tillskapas. Punkthuset placeras på befintlig basketplan och föreslås ha centrumverksamhet i bottenvåning.

Utmed Stenkvistavägen föreslås nya flerbostadshus, även dessa med centrumverksamhet i bottenvåningen. Den nya bebyggelsen får våningsantal om fyra till sex våningar. Den nya bebyggelsen som har gavlar mot befintlig bebyggelse är lägre för att möta denna i höjd. Mellan ny och befintlig bebyggelse utformas gårdar och en gårdsgata.

Delområde 3, Källbacksvägen

I området planeras för flerbostadshus och centrumverksamhet i bottenvåningen. Bebyggelsen varierar i höjd från fyra till fem våningar vilket regleras genom byggnadshöjd. Planbeskrivningen anger även att ny bebyggelse ska, För att möta de befintliga atriumhusen söder om Källbacksvägen, antingen trappas ner mot befintliga hus eller så ska vegetation bidra till en nedtrappning i höjd. Vad det innebär är dock oklart.

Detaljplanen innebär rivning av befintlig förskolebyggnad och uppförande av ny större förskolebyggnad. Särskilt skyddsvärda träd av hög ålder skyddas genom krav på marklov för fällning.

Illustrationskarta från AART arkitekter, 2024 02 16

Sammanfattning - Riksantikvarieämbetets metod för konsekvensbedömning

För att tydliggöra hur bedömningen av konsekvenser för kulturhistoriska värden genomförs redovisas här nedan de centrala frågor som riksantikvarieämbetets metod ställer samt svaren på dessa för aktuellt planförslag.

Är påverkan direkt eller indirekt?

- Planförslaget innebär en direkt påverkan genom uppförande av helt nya byggnadsvolymer inom särskilt värdefullt bebyggelseområde.

Är påverkan tillfällig eller bestående?

- Påverkan är bestående då ett bygglov ska kunna antas gälla för all framtid.

Är påverkan funktionell eller visuell?

- Påverkan är främst visuell då den påverkar vyer inom kulturhistoriskt värdefulla områden genom nya byggnadsvolymer. Påverkan är funktionell då parkeringsytor i markplan försvinner.

Vilka egenskaper påverkas?

- Miljonprogrammets princip av låg bebyggelse i periferin, i form av enbostadshus bryts.
- Bebyggelseområdets skala förskjuts kraftigt med stor exploatering längs med Vistabergsvägen och 16 våningars punkthus.

Hur påverkas kulturmiljöns värden?

- Riksintressets värde bedöms inte påverkas. Med stor sannolikhet kommer upplevelsen av bärande delar inom riksintresset inte störas.
- Den lokala kulturmiljöns värden påverkas negativt då nya byggnader i större skala och delvis modernt formspråk tar plats i området.

Påverkan, effekter och konsekvenser för kulturmiljön

Riksintresset

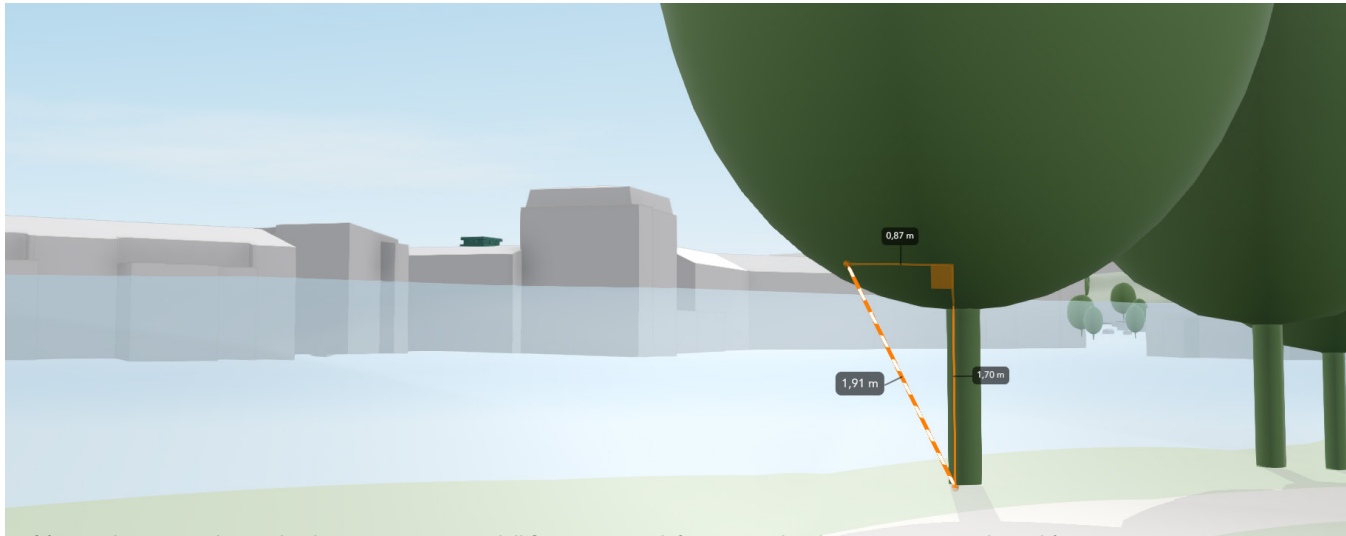
Aktuellt utredningsområde ligger utanför riksintresseområdet Eskilstuna D5 och utgör därtill inte ett uttryck för detta. Då planen innebär ett nytt högt hus kan däremot uttryck för riksintresset komma att påverkas av planen.

Flera av de värdebärande uttrycken för riksintresset kan upplevas från Eskilstunaån som därmed är en av riksintressets viktigaste miljöer. Från det öppna årummet kan man tydligt uppleva stadens siluett, där bebyggelsens volymverkan blir tydlig. Från årummet kan en rad stadsfronter från olika perioder upplevas, såsom: Faktoriholmarna och Munktellsområdet, Tunafors fabriker, Gamla staden, Fors och Kloster kyrkor med kyrktorn och innerstadens överlag homogena takhöjder.

Enligt de fotomontage som tagits fram kommer föreslaget punkthus inte framträda i särskilt känsliga vyer inom årummet. En av de viktigaste vyerna – Gamla stadens siluett – påverkas enligt fotomontagen till exempel inte då föreslagen byggnad inte blir synlig ovan takåsarna. Vid kontroll i kommunens 3D modell kan dock konstateras att det inte helt går att utesluta att byggnaden blir synlig i andra lägen längs med ån. Från Gamla Museiparken, vy 2, verkar det finnas en liten risk att dess översta våning blir synlig ovan kvarteret Strigelns siluett om man rör sig något söderut. Intrycket blandas av många olika byggnadsstrukturer och takformer som inte utgör uttryck för riksintresset varför det i praktiken kan ses som försumbart. En viss risk föreligger dock alltid och det kan konstateras att det finns andra, dock mindre känsliga platser, där byggnadsvolymen kommer att synas.

Visuell påverkan

Enligt framtagna fotomontage och siktlinjeanalys kommer föreslaget punkthus inte framträda i utvalda vyer i årummet inom riksintresset, trots sin höga höjd. Detta skulle innebära att riksintresset inte påverkas visuellt av föreslagen volym i denna del. Det finns en viss risk att byggnaden trots detta kommer skymta ovan takåsar i enskilda lägen. Vid analys i kommunens 3D-modell från Gamla Museiparken verkar byggnadens översta våning kunna framträda ovan kvarteret Strigelns takåsar. Kvarteret är modernistiskt och intill finns flera punkthus från 1960-talet som är väl synliga. Punkthusets eventuella synlighet i detta läge bedöms inte vara dominerande eller kraftigt avvikande i sin karaktär.

Vy från Gamla Museiparken. Enligt kommunens 3D-modell finns en viss risk för att ny volym kan synas ovan Söders takåsar.

Vy från Gamla Museiparken något längre norrut än bild ovan för jämförelse. Enligt kommunens 3D-modell finns en viss risk för att ny volym kan synas ovan Söders takåsar. Röd prickad linje visar byggnadens höjd som kan komma att framträda då man rör sig längs med ån i parken.

Illustrationsvy med nytt punkthus från AART arkitekter 2024 01 17

Påverkan och effekt - lokala värden

Den lokala kulturmiljön

Skogsängen är av kommunen utpekad som ett särskilt värdefullt område i kulturmiljöprogrammet med höga kulturhistoriska värden. Skogsängen är en tydlig representant för efterkrigstidens stadsbyggande och estetiska ideal. Skogsängen har knappt förändrats sedan det byggdes och det modernistiska stadsbyggandet är mycket tydligt och avläsbart.

I tidigare kulturmiljöanalys har områdets potential för kompletterande nybyggnation utretts. Aktuellt förslag är i delar i hög grad anpassat efter de riktlinjer som framkom i nämnda utredning då nya byggnader i stor utsträckning är placerade på ytor som bedömdes som mer tåliga för förändring.

Tilllägg av aktuella stora skala i en bebyggd miljö påverkar dock oundvikligen läsbarheten av helhetsmiljön då flera nya stora byggnadskroppar tar plats i befintlig bebyggelsemiljö. Den totala volymen av nyexploatering konkurrerar med den ursprungliga etableringen.

Ombyggnation av torget och nytt punkthus

Att ändra den befintliga gestaltningen av torget bedöms inte innebära någon negativ påverkan på dess kulturhistoriska värde då den redan var förändrad. I och med rivningen av låghusdel och utökande av torget söderut så byter centrumbildningen riktning, från den ursprungliga centrumbyggnaden (Högvakten 1) med torg framför, till det nya punkthuset. Detta sänker läsbarheten av platsens ursprungliga gestaltningsidé något då fokus byts från befintlig centrumbyggnad till nytt punkthus.

Generellt är det inte positivt för kulturmiljöns värde att riva en ursprunglig byggnad. Aktuell låghusdel har dock inte sin ursprungliga funktion kvar och har till viss mån ändrats i fasad. Byggnaden bidrar inte i större mån till förståelsen av Skogsängens kontext eller bärande berättelse varför rivningen inte bedöms innebära några betydande negativa effekter för områdets kulturhistoriska värden.

Illustrations vy med nya byggnader från AART arkitekter 2024

01 17

Påverkan på riksintresset är beroende av om det höga punkthuset framträder i viktiga vyer vilket utreds i avsnitt ovan. För den lokala kulturmiljön i Skogsängen och stadsdelen Söder kan konstateras att förslaget innebär en kraftig skalförskjutning och ett nytt element som är främmande för befintlig miljö. Punkthuset kommer sannolikt att dominera sin närmiljö genom sin höga synlighet och påverkar därigenom kulturhistoriska värden negativt.

Nybyggnation längs med Stenkvistavägen

De nya volymerna som föreslås placeras på befintliga parkeringsytor i norr är fyra till sex våningar höga. Förändringen innebär storskaliga nya volymer som stänger kvarteret mot gaturummet och skärmar av ursprunglig

bebyggelse. Höjd i kombination med den totala volymverkan längs med hela Stenkvistavägen bedöms dominera befintlig bebyggelse på ett för kulturhistoriska värden inte fördelaktigt sätt då de skärmar av området från omgivningen och riskerar att dominera över befintliga byggnader vilket innebär en negativ påverkan på det lokala gaturummet. Påverkan skulle kunna minska om föreslagna våningsantal sänktes till som högst motsvarande befintlig bebyggelse.

Trafiksepareringen är ett bärande karaktärsdrag och planeringsideal för Skogsängens ursprungsgestaltning. Att bygga igen parkeringarna i norr gör denna ordning mindre synlig. Samtidigt bryts inte ordningen då trafiksepareringen fortsatt upprätthålls genom parkerings-

hus i källarvåning och markplan istället. Påverkan på det kulturhistoriska värdet bedöms därför som försumbar utifrån i den aspekten.

Nybyggnation vid förskolan

Den norra ytan lämpar sig för ny bebyggelse. Skalan intill kedjehusen avviker kraftigt och bryter med den ursprungliga planeringsidén inom miljonprogrammet att hålla olika typer av bostadsformer/byggnadsstorlekar separerade. För en varsam anpassning bör volymer ses över och justeras med hänseende till stadsrummet. Det kan göras genom låga uppbrutna volymer till exempel. Den nya förskolebyggnadens påverkan är svår att förutse då den endast regleras i maximal byggnadsarea, det innebär dock en relativt stor volym i direkt anslutning till kedjehusbebyggelsen. Ett sätt att anpassa nyexploateringen är att bryta upp förskolan i mindre volymer.

Nybyggnation längs Vasavägen/Carl-Johansgatan

Bebyggelsen är placerad på tydligt avstånd från den äldre bebyggelsen, längs med Vasavägen. Tillkommande bebyggelse är placerad med ett tydligt släpp i norr, upp mot Skogsängens bebyggelse och bedöms inte ha någon betydande påverkan i sig på intilliggande byggnaders värde.

Skogsängen som helhet

Centrumfunktion föreslås utspridd i bottenvåningar på bostadshus i hela området. Detta grepp strider mot miljonprogrammets klassiska struktur med ett enskilt centrum för att renodla bostadsområdets funktion i övrigt enligt tidigare nämnda princip om separering av olika funktioner och byggnadstyper. Föreslagen centrumfunktion i nya byggnader bedöms ytterligare sänka läsbarheten av områdets ursprungliga planeringsideal och sätter detta delvis ur spel. Bestämmelsen borde endast användas i byggnaderna närmast torget.

Ett bärande karaktärsdrag för Skogsängen är att området präglas av grönska och naturmark runt och invid byggnaderna med upp vuxna träd och väl tilltagen

Illustrationsvy med nya byggnader från AART arkitekter 2024 01 17

vegetation. Detta är typiskt för miljonprogrammets byggande. Ny bebyggelse och inhägnad förskolemark placeras på de plana gräsmattorna, särskilt i områdets östra del, som finns tillgängliga för spontan utevistelse bollspel och lek. Att dessa tas i anspråk för byggnation och där med försvinner innebär en negativ påverkan för Skogsängen som helhetsmiljö, bland annat från Vilsta 2:1. En enkel lösning är att ersätta förlorade gräsytor inom området. Detsamma gäller den basketplan som tas i anspråk för nybyggnation av punkthus.

Ett antal skyddsvärda träd har särskilt skyddats i plankartan. Detta är positivt även ur kulturhistorisk synpunkt då dessa utgör en bärande del i den gestaltade parkmiljö som befintliga byggnader är placerad inom.

Gestaltning nya volymer

Föreslagen gestaltning är i delar väl anpassad till sin omgivning med hänsyn till karaktärsdrag så som en jämn takfotslinje, jordnära fasadkulörer, plåtklädd takfot och antydningar till fönsterband i illustrationerna. Utformningsbestämmelserna i plankartan är dock inte så långtgående i sin reglering av byggnadernas gestaltning att detta uttryck kan garanteras.

Byggnaderna längs Vistabergsvägen regleras genom att takvåning ska vara avvikande i gestaltning mot övrig fasad, taket ska vara platt, fönstersättning ska vara horisontell med ökad detaljeringsgrad, sockel ska ha avvikande gestaltning än övrig fasad, balkonger tillåts kraga ut från fasad 1,8 m in mot befintlig värdefull bebyggelse.

Punkthuset har en utformningsbestämmelse som reglerar att balkonger inte får kraga ut utanför fasad. Fasadmateriell eller kulör regleras inte i någon av byggnadstyperna vilket öppnar stora osäkerheter i anpassningen till omkringliggande bebyggelse på båda sidor Vistabergsvägen. Radhusen mot Vasavägen saknar helt utformningsbestämmelser. Sammantaget kan konstateras att trots att nuvarande arkitektförslag har goda ambitioner finns inga garantier i plankartan för en god anpassning i gestaltning till den kulturhistoriskt värdefulla miljön.

Skydd av befintliga byggnader

Planen innefattar varsamhetsbestämmelser som skyddar bärande karaktärsdrag i befintliga värdefulla byggnader men inte förbud om rivning. Dessa bestämmelser är utformade för att skydda bärande karaktärsdrag och i viss mån även autentiska material. Bestämmelserna i kombination med naturmark bedöms ge ett adekvat skydd för ovarsamma renoveringar, men hindrar inte rivning. Detta kan dock ses som en positiv effekt av detaljplanen då motsvarande skydd i detaljplan tidigare saknades.

Visuell påverkan

Planförslaget innebär en visuell påverkan inom den lokala kulturmiljön, närmast i stadsdelen Söder. Punkthusets kraftiga skalförskjutning bryter mot det befintliga låga byggnadshöjden i området. Det intar en dominerande ställning i hela det lokala stadslandskapet och förändrar dess karaktär och skala. Särskilt framträdande blir punkthuset från egnahemsområdet kring Kolonigatan och Öhrlingsgatan. Eskilsparken utgör en viktig plats i stadsdelen Söder så som park i trädgårdsstaden, den samlande platsen. Även härifrån visar 3D-modellen en risk för viss synlighet ovan taklandskapet. Detta påverkar upplevelsen negativt av den historiska stadsdelen med homogent låg bebyggelse.

Konsekvenser

Sammantaget kan konstateras att föreslagen detaljplan innebär en viss minskad läsbarhet av värdebärande delar av Skogsängens miljonprogramsområde men att byggnadernas placering överlag är välavvägd. Inblandning av ny bebyggelse i aktuella stora omfattning splittrar dock helhetsmiljön. Den totala volymverkan samt föreslagen höjd innebär en skalförskjutning. Den nya bebyggelsen skulle med fördel kunna underordnas befintlig struktur i större utsträckning gällande höjd och byggnadsvolym. Planförslagets utformningsbestämmelser är formulerade för att ge stor frihet i gestaltning vilket innebär risk för dåligt anpassade tillägg till den kulturhistoriska miljön. Samtidigt bevaras nästan all ursprunglig bebyggelse och utsätts inte för omfattande ombyggnation och renoveringar, utan skyddas från förvanskning i ny detaljplan vilket är positivt. Planförslaget innebär endast en försumbar påverkan på Eskilstunas centrala stadsbild då det inte framträder i särskilt känsliga vyer. Konsekvenserna för platsens kulturhistoriska värde bedöms sammantaget vara måttliga.

Planen bedöms inte uppfylla lagstiftningens krav enligt 2 kap. § 6 samt 8 kap 13 § Plan- och bygglagen.

Förslag för fortsatt planarbete:

Dessa råd är framtagna för att vägleda i kommande planarbete för att uppfylla aktuell lagstiftning om hänsyn till och bevarande av kulturhistoriska värden enligt 2 kap 6 §, 8 kap 13 § samt 17 § PBL

- Minska exploateringsgraden och anpassa höjden på nya byggnader längs med Stenkvistavägen. Särskilt byggrätt intill Kälkbacksvägen och kedjehusen skulle behöva minska för en god anpassning.
- Planen bör reglera gestaltning av nya byggnader med hänsyn till befintliga karaktärsdrag med motsvarande arkitektonisk och materialmässig ambitionsnivå gällande tegelfasader, fönsterband och balkongfronter indragna i fasadliv.

Kontakt

Anna-Clara Ramström
anna-clara.ramstrom@wsp.com
T 010-721 0726

Kulturmiljögruppen Stockholm-Globen

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 722 50 00

Org nr: 556057-4880
www.wsp.com

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag.

Kulturmiljökompetensen på WSP är bred, våra cirka 15 medarbetare finns över hela landet och har starka kompetenser som byggnadsantikvarier, arkitekturhistoriker, konstvetare, arkeologer och samhällsplanerare. Tillsammans ser vi till att WSP kan försörja myndigheter, allmänheten, företag, exploatörer och privatpersoner med tydliga underlag och utredningar, efter de senaste rönen inom kulturmiljöfältet.

www.wsp.com

